

ව්‍යාපාරික පරිසරය සහ පාලන රාමුව

AAT අදියර III FCA - මූල්‍ය පාලනයන් හා විගණනය

ජීවනීත පෙරේරා
B.Sc. (Accountancy) Sp., ACA, Reading for MBA (Cardiff Metropolitan-UK)

JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd
Pioneers in Professional Education
65/2A, Chittampalam Gardiner Mawatha, Colombo 02 | T: +94 112 430451 | E: info@jmc.lk | F: +94 115 377917

Course Outline – Financial Controls and Audit - (FCA)

- ව්‍යාපාරික පරිසරය සහ පාලන ආකෘතිය රාමුව
- අවදානම් කළමනාකරණ රාමුව
- අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය සහ ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන්
- සහතිකවීමේ කාර්යයභාරය සහ සම්බන්ධතා සේවා
- අවදානම් තක්සේරුව සහ විගණන ක්‍රියාවලිය
- විගණන සාක්ෂි
- විගණන වාර්තාකරණය
- ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක තත්ත්වපාලන අවශ්‍යතා

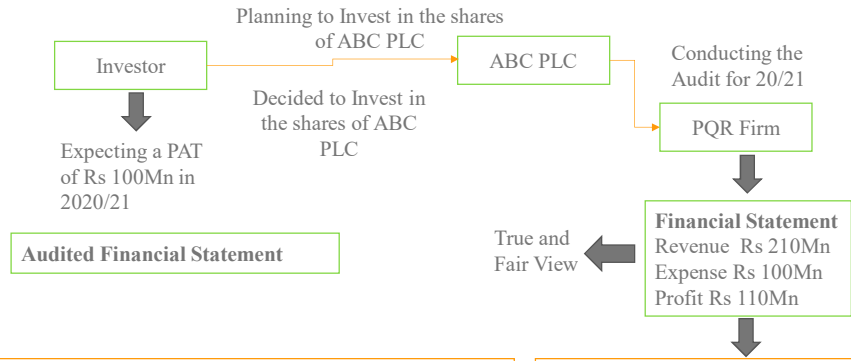
©JMC vLearning

විගණනය යනුවෙන් කුමක් අදහස් වේද?

කිසියම් ව්‍යාපාරයක කළමනාකාරිත්වය පිළියෙළ කරන ලද ගිණුම් වාර්තා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතීන්වලට අනුව පිළියෙළ කර ඇද්ද, එම ගිණුම් වාර්තා මගින් සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයක් ගෙන හැර දක්වන්නේ ද යන්න පිළිබඳ ස්වාධීන පාර්ශවයක් සිදු කරන ස්වාධීන පරීක්ෂාවක් විගණනය ලෙස හඳුන්වයි.

©JMC vLearning

ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍යතාවයන් යනුවෙන් කුමක් අදහස් වේද?
 විගණකවරයා විගණනය කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තා මත පදනම් වී කිසියම් පුද්ගලයෙකු හෝ පුද්ගල කණ්ඩායමක් කිසියම් ආර්ථිකමය තීරණයක් ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන අවස්ථාවකදී එම ආර්ථිකමය තීරණ වෙනස් කිරීමට බලපාන වරදක් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍යතාවයක් ලෙස හැඳින්වේ

At the time of making the final decision, If the Investor gets to know that, the correct Profit of the Company is not Rs 110Mn and it is Rs 75Mn, the Investor will not take the decision to invest in ABC PLC

Revenue includes an error of Rs 35Mn, where Auditor is unable to detect that error and if the auditor detected that error, the accurate profit of the Company is Rs 75Mn not Rs 110Mn

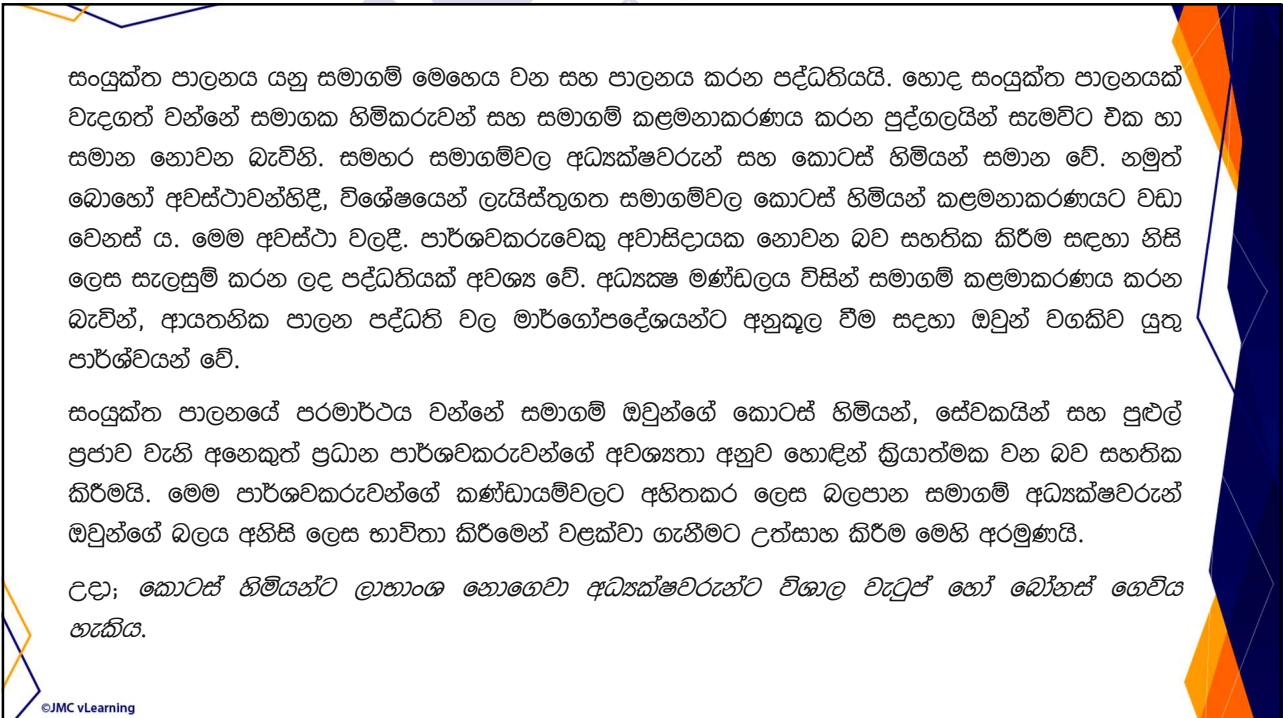
සාමාන්‍ය පාලනය (Corporate Governance)

සංයුක්ත පාලනය යනු සමාගම් මෙහෙය වන සහ පාලනය කරන පද්ධතියයි. හොඳ සංයුක්ත පාලනයක් වැදගත් වන්නේ සමාගක හිමිකරුවන් සහ සමාගම් කළමනාකරණය කරන පුද්ගලයින් සැමවිට එක හා සමාන නොවන බැවිනි. සමහර සමාගම්වල අධ්‍යක්ෂවරුන් සහ කොටස් හිමියන් සමාන වේ. නමුත් බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී, විශේෂයෙන් ලැයිස්තුගත සමාගම්වල කොටස් හිමියන් කළමනාකරණයට වඩා වෙනස් ය. මෙම අවස්ථා වලදී, පාර්ශවකරුවෙකු අවාසිදායක නොවන බව සහතික කිරීම සඳහා හිස ලෙස සැලසුම් කරන ලද පද්ධතියක් අවශ්‍ය වේ. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් සමාගම් කළමනාකරණය කරන බැවින්, ආයතනික පාලන පද්ධති වල මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුකූල වීම සඳහා ඔවුන් වගකිව යුතු පාර්ශ්වයන් වේ.

සංයුක්ත පාලනයේ පරමාර්ථය වන්නේ සමාගම් ඔවුන්ගේ කොටස් හිමියන්, සේවකයින් සහ පුළුල් ප්‍රජාව වැනි අනෙකුත් ප්‍රධාන පාර්ශවකරුවන්ගේ අවශ්‍යතා අනුව හොඳින් ක්‍රියාත්මක වන බව සහතික කිරීමයි. මෙම පාර්ශවකරුවන්ගේ කණ්ඩායම්වලට අහිතකර ලෙස බලපාන සමාගම් අධ්‍යක්ෂවරුන් ඔවුන්ගේ බලය අතිසි ලෙස භාවිතා කිරීමෙන් වළක්වා ගැනීමට උත්සාහ කිරීම මෙහි අරමුණයි.

උදා; කොටස් හිමියන්ට ලාභාංශ නොගෙවා අධ්‍යක්ෂවරුන්ට විශාල වැටුප් හෝ බෝනස් ගෙවිය හැකිය.

හොඳ ආයතනික පාලන මූලධර්ම අනුගමනය කරන සමාගමක වාසි:

- වඩා විනිවිදභාවය
- වඩා විශාල වගවීම
- මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව
- වඩා හොඳ අවදානම් ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ හැකියාවන්
- වැරදි ලෙස කළමනාකරණය වීමට ඇති ඉඩකඩ අඩුය

සංයුක්ත පාලනයේ මූලධර්ම

හිසි පරිදි සැලසුම් කරන ලද සංයුක්ත පාලන ක්‍රමයක පැවැත්මෙන් පැන නගින ප්‍රධාන ප්‍රතිලාභ වන්නේ, ව්‍යාපාරික සංවිධානය අතර වගවීම, විනිවිදභාවය සහ සන්නිවේදනයයි. ඉහත ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා, ආයතනයේ ප්‍රධාන සාමාජිකයින්ගේ කාර්යභාරයන් සහ වගකීම් ස්ථාපිත කිරීමට උපකාරී වන විනි වඩාත්ම වැදගත් මූලධර්ම අවබෝධ කර ගැනීම හා අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. සෑම ආකාරයෙන්ම ආයතනික පාලනයේ පොදු මූලධර්ම සාමාන්‍යයෙන් කොටස්කරුවන්, මණ්ඩල සාමාජිකයින් සහ පාර්ශවකරුවන් හා සම්බන්ධ වේ. මීට අමතරව, සංයුක්ත පාලනය මගින් ආයතනයේ හැසිරීම සහ ආයතනය මහජනයාට කොපමණ ප්‍රමාණයක් අනාවරණය කරයිද යන්න පිළිබඳව දැඩි අවධානයක් යොමු කරයි

සංයුක්ත පාලනය අනුගමනය කරන මූලධර්ම සහ මෙම මූලධර්ම කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරන පුද්ගලයින් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීමක් ඔබට පහත දැක්වේ.

i. පාර්ශවකරුවන්ගේ ඇල්මයක් පිළිබඳ මතසේ තබා ගන්න

මෙම පාර්ශවකරුවන් සමන්විත වන්නේ ආයෝජකයින්, ණයහිමියන්, සේවකයින්, ගනුදෙනුකරුවන් සහ සපයුම්කරුවන් වැනි අයගෙන්ය.

ii. කොටස් හිමියන්ට සමානව සැලකීම

සමාගම් කොටස් හිමියන්ට සහ ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට ගරු කිරීම පමණක් නොව, ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් කොටස් හිමියන්ට සහාය විය යුතුය. රැස්වීම් වැනි සමාගම් සිදුවීම් සඳහා දායක වීමට කොටස් හිමියන්ට ඉඩ දීමෙන් හා දිරිගැන්වීමෙන් මෙය කළ හැකිය.

iii. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ කාර්යභාරය හඳුනා ගැනීම

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය යනු සමාගමක ඉහලම මට්ටමේ සිටින පුද්ගලයින්ය. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම විවිධාකාර වන අතර සේවක හැසිරීම තක්සේරු කිරීම සඳහා කුසලතා සහ දැනුම යන දෙකම අවශ්‍ය වේ, ඊට අමතරව, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය කැපවී සිටින බවත්, ව්‍යාපාරය ඵලදායී හා කාර්යක්ෂමව පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයන් ඇති බවත් සහතික කිරීමට සංයුක්ත පාලනය සහාය වේ.

iv. සදාචාරාත්මක හැසිරීම

ආයතනික පාලනයේ අනෙක් වැදගත් මූලධර්ම වන්නේ ආචාර ධර්ම සහ අවංකයයි. ආයතනික කාර්යාලයේ හෝ මණ්ඩලයේ සිටින ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට ඉහළ මට්ටමේ අවංක භාවයක් තිබිය යුතුය. ව්‍යාපාරයේ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේදී ඔවුන් වර්ගාධර්ම පද්ධතියක් අනුගමනය කළ යුතු අතර සදාචාරාත්මක හැසිරීම් පෙන්විය යුතුය.

v. විහිවිද්‍යාවය

විහිවිද්‍යාවය පිළිබඳ සංකල්පය ආයතනික පාලනයේ අවසාන මූලධර්මයයි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ පාර්ශවකරුවන්ගේ වගවීම තබා ගැනීම සඳහා ආයතනය සැම විටම කළණාකරණය කවුරුන්ද යන බවත් විහි සේවකයන්ගේ වගකීම් හා යුතුකම් මොනවාද යන්න පිළිබඳවත් දැනුවත් වීමට ඉඩ සැලැස්වීමයි. ඊට අමතරව, විහිවිද්‍යාවයකින් යුතුව කටයුතු කිරීමට නම්, ආයතනය විසින් ව්‍යාපාරයට අදාළ වැදගත් තොරතුරු අනාවරණය කළ යුත්තේ ආයෝජනය කරන ඕනෑම කෙනෙකුට තොරතුරු වෙත පැහැදිලි ප්‍රවේශයක් ලබා ගත හැකි බවට පොරොන්දු වන අයුරිනි

ව්‍යාපාරයක සංයුක්ත පාලනය විය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය සහ සියලු පුද්ගලයින්ගේ යුතුකම් සහ කාර්යභාරය සඳහා වේදිකාව සකසයි. ව්‍යාපාර සැලැස්මක් නිර්මාණය කිරීමේදී සංයුක්ත පාලනය ව්‍යාපාරයට අදාළ වන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබිඹු කිරීම බුද්ධිමත් ය. දුර්වල ව්‍යාපාර සැලැස්මක් ඇති සමාගමක් මූලික වශයෙන් අසාර්ථක වීමට නියමිතය.

©JMC vLearning

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ කාර්යභාරය සහ විගණන කමිටුවේ කාර්යයන්

අධ්‍යක්ෂවරු

සෑම පොදු සමාගමකටම නායකත්වය දිය යුත්තේ ඵලදායී අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයක් වන අතර එමඟින් සමාගම මගපෙන්වීම් මෙහෙයවීම සහ පාලනය කළ යුතුයි

(i) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය නීතිපතා රැස්විය යුතුය. ව්‍යුහාත්මක හා විධිමත් පදනමක් මත අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට තොරතුරු සපයන අතරම, මණ්ඩලයේ වගකීම ඵලදායී ලෙස ඉටු කිරීම සඳහා අවම වශයෙන් මූල්‍ය වර්ෂයේ සෑම කාර්තුවකට එක් වරක්වත් මණ්ඩල රැස්වීම් පැවැත්විය යුතුය. මාසිකව හෝ මණ්ඩලය විකඟ වූ පරිදි නීතිපතා රැස්විය රැස්වීම් පැවැත්වීම වඩාත් යෝග්‍යවේ.

(ii) හොඳ සංයුක්ත පාලනය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සභාපතිවරයාගේ කාර්යභාරය ඉතා වැදගත්ය. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය මෙහෙයවීම සඳහා වගකිව යුතු පුද්ගලයා වශයෙන්, සභාපතිවරයා පිළිවෙල ආරක්ෂා කළ යුතු අතර මණ්ඩලයේ කාර්යයන් ඵලදායී ලෙස ඉටු කිරීමට පහසුකම් සැලසිය යුතුය.

©JMC vLearning

(iii) මූල්‍යමය කාරණා පිළිබඳව මහ පෙන්වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් බුද්ධියක් සහ දැනුමක් ඇති අය ආයතනය තුළ සිටින බව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් සහතික කළ යුතුයි.

(iv) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ තීරණ ගැනීමේදී කිසිදු පුද්ගලයෙකුට හෝ කුඩා පිරිසකට ආධිපත්‍යය දැමීම නොහැකි වන පරිදි විධායක හා විධායක නොවන අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සමුතුතාවයක් තිබීම වඩාත් සුදුසුය.

(v) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට නව අධ්‍යක්ෂවරුන් පත් කිරීම සඳහා විධිමත් හා විනිවිද පෙනෙන ක්‍රියා පටිපාටියක් තිබිය යුතුයි.

(vi) සියලුම අධ්‍යක්ෂවරුන් නැවත තේරී පත්වීම සඳහා නියමිත වේලාවට ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර අවම වශයෙන් සෑම වසර තුනකට වරක්වත් ඉදිරිපත් විය යුතුය.

(vii) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම් ඉටු කරන ලද බව සහතික කිරීම සඳහා මණ්ඩලය වරින් වර තමන්ගේ කාර්යසාධනය තක්සේරු කළ යුතුය.

(viii) අධ්‍යක්ෂවරුන් සම්බන්ධයෙන් අදාළ තොරතුරු කොටස් හිමියන්ට ලබා දිය යුතුය.

(ix) අවම වශයෙන් වාර්ෂිකව ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියාගේ කාර්යසාධනය තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

©JMC vLearning

කොටස් හිමියන්

- අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය කොටස් හිමියන් සමග සන්නිවේදනය කිරීම සඳහා වාර්ෂික මහා සභා රැස්වීම භාවිතා කළ යුතු අතර ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වය දිරිමත් කළ යුතුය.
- සියලුම යෝජනා වැදගත් ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු පිළිබඳව අධ්‍යක්ෂවරුන් කොටස් හිමියන්ට හෙළි කළ යුතුය.
- සමාගම්වල මහා සභා රැස්වීම්වලට සහභාගී වීමට සහ ඔවුන්ගේ ජන්ද අයිතිය ක්‍රියාත්මක තනි කොටස් හිමියන් දිරිමත් කළ යුතුය.

©JMC vLearning

විගණන කමිටුව (Audit Committee)

©JMC vLearning

විගණන කමිටුවේ කාර්යයන්

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව ලැයිස්තුගත ආයතනයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම් වල ප්‍රමාණවත් බව අධීක්ෂණය කිරීම.
- මූල්‍ය වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා, සමාගම් පහතේ තොරතුරු අවශ්‍යතා සහ වෙනත් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණට සම්බන්ධ රෙගුලාසි සහ අවශ්‍යතා සමඟ ආයතනය අනුකූල වීට අධීක්ෂණය කිරීම
- ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවල අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලනයන් සහ අවදානම් කළමනාකරණය ප්‍රමාණවත් බව සහතික කිරීම සඳහා ක්‍රියාවලි අධීක්ෂණය කිරීම
- ආයතනයේ බාහිර විගණකවරුන්ගේ ස්වාධීනත්වය සහ කාර්යසාධනය තක්සේරු කිරීම
- බාහිර විගණකවරුන් පත් කිරීම, නැවත පත් කිරීම සහ ඉවත් කිරීම සම්බන්ධව අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයට නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම සහ බාහිර විගණකවරුන්ගේ වේතන හා නියමයන් අනුමත කිරීම.

විගණන කමිටුවක ප්‍රතිලාභ

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන අපක්ෂපාතීව සමාලෝචනය කිරීම් සහ බාහිර විගණකවරුන් සමඟ සැලකිය යුතු කරුණු සාකච්ඡා කිරීම තුළින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්වසනීයත්වය වැඩි දියුණු කිරීම.
- විගණන කමිටුව ලෙස විගණන මතය පිළිබඳ මතභේද විශ්වාසය වැඩි කිරීම සඳහා බාහිර විගණකවරුන්ගේ ස්වාධීනත්වය අධීක්ෂණය කිරීම.
- විගණන කමිටුව අනුකූලතාව සහ පාලනය පිළිබඳ සංස්කෘතියක් නිර්මාණය කිරීමට උපකාරී වන බැවින් ශක්තිමත් පාලන පරිසරයක් සැකසීම.
- විගණන කමිටු සාමාජිකයින්ගේ කුසලතා, දැනුම සහ පලපුරුද්ද ව්‍යාපාරයක් සඳහා වටිනා සම්පතක් වීම.
- අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය විගණන කමිටුවට වාර්තා කිරීමෙන් ඔවුන්ගේ ස්වාධීනත්වය වැඩි කිරීම සහ ඔවුන්ගේ නිර්දේශයන්ට වැඩි පිලිගැනීමක් ඇති කිරීමට හැකි වීම.

සංයුක්ත පාලනයේ වැදගත්කම

සංයුක්ත පාලනයේ වැදගත්කම සෑම විටම හොඳ සංයුක්ත පාලන ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් ආයතනය අත්කර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන දේ සමඟ සම්බන්ධ වේ. සමස්ත ව්‍යාපාර සාර්ථකත්වය ළඟා කර ගැනීම සඳහා වගකිවයුතු තනි තීරණයක් ගැනීමෙන් මෙය අදාළ වේ.

සංයුක්ත පාලනය මගින් ක්‍රියා පටිපාටිය වැඩිදියුණු කිරීමට ඉඩ ලබා දෙන අතර පුද්ගලයන්ට වගකීම ද ලබා දේ. සංයුක්ත පාලනයේ වැදගත් කාරණය වන්නේ තීරණ ගැනීමට සහාය වීමයි. ආයතනික පාලනය පිළිබඳ සංකල්පවල ඉහත විස්තර කර ඇති පරිදි, ප්‍රධාන අරමුණු වලින් එකක් වන්නේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය තුළ, පාර්ශ්වකරුවන්ට සහ ආයෝජකයින්ට ආයතනය තුළ ඔවුන්ගේ වගකීම් සහ යුතුකම් මොනවාද යන්න පැහැදිලිව විස්තර කිරීමයි. එම තනතුරු සහ වගකීම් අවබෝධ කර ගැනීමෙන්, සංවිධානයේ සිටින පුද්ගලයන්ට ඔවුන්ගෙන් අපේක්ෂා කරන්නේ කුමක් දැයි දැන ගත හැකිය.

සංයුක්ත පාලනයේ තවත් වැදගත්කමක් වන්නේ අවදානම අවම කිරීම හෝ අඩු කිරීමයි. සංයුක්ත පාලනය තුළින්, සමාගමේ අපකීර්තිය, වංචා සහ සාපරාධී වගකීම් සම්පූර්ණයෙන්ම වළක්වා ගත හැකිය.

සමාගමේ නියැලී සිටින පුද්ගලයින් තමන් වගකිව යුත්තේ කුමක් සඳහා දැයි දන්නා බැවින්, එක් පුද්ගලයෙකුගේ ක්‍රියාකාරකම්වලින් අදහස් වන්නේ සමස්ත සමාගමේ අපහසුතාවයක් නොවේ. සමාගමේ තීරණ ගත හැකි තනතුරු, සමස්ත සමාගමට සෘණාත්මක බලපෑමක් ඇති නොවන පරිදි නිර්මාණය කිරීමට ඉඩ සලසයි. එයින් අදහස් කරන්නේ වැරදිකරුවන්ට වඩා ඉක්මණින් හඳුනාගෙන දඩුවම් කළ හැකි බවයි.

ආයතනික ප්‍රතිරූපය වර්ධනය කිරීම සංයුක්ත පාලනයේ ප්‍රධාන වැදගත්කමක් ලෙස ද සැලකේ. සමාගම් පාලනය සමග, සමාගම විභි ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වැඩි වගකීමක් දරන අතර, සිදුවන්නේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳව විමසිල්ලෙන් සිටීමට මෙන්ම සමාගමේ පොදු ප්‍රතිරූපය පිළිබඳව වගකිවයුතු අයට වඩාත් දැනුවත් වීමට ඉඩ සලසයි

වර්තමානයේ සමාගම් පවත්වාගෙන යන ආකාරය අනුව උසස් මට්ටමේ ප්‍රතිලාභයක් ලබා ගැනීමෙන් පමණක්ම සමාගමක් ඵලදායී වීම දුෂ්කර විය හැකිය. සමාගමක් විභි ප්‍රතිරූපය මත පදනම්ව විශ්ලේෂණය කරනු ලබන කාරණය හේතුවෙන් ප්‍රතිරූපය පිරිසිදුව තබා ගැනීම සහතික කිරීම සඳහා සංයුක්ත පාලනය හඳුනාගෙන තිබේ. අවධානය, සදාචාරාත්මක ක්‍රියාමාර්ග සහ මහජනතාවට අවශ්‍ය දේ දැන ගැනීම යන සියල්ල දියුණු මට්ටමක පවතින බවට වග බලා ගැනීම සංයුක්ත පාලනයට ගළපනු ලැබේ.

ඉහත අංශවල සාකච්ඡා කර ඇති සියලුම ප්‍රතිලාභ මත, හොඳ සංයුක්ත පාලනයක් මගින් ව්‍යාපාරවල සමස්ත සාර්ථකත්වය ලබා ගත හැකි බව නිගමනය කෙරේ.

©JMC vLearning

නියෝජ්‍යත්ව න්‍යාය සහ භාරකාරත්ව න්‍යාය (Agency Theory and Steward - ship theory)

නියෝජ්‍යත්ව න්‍යාය සහ භාරකාරත්ව න්‍යාය අතර වෙනස කුමක්ද?

නියෝජිත කාර්යයභාරයක් හටගන්නේ එක් පාර්ශවයක්, එනම් නියෝජක (Principal) ඔහු වෙනුවෙන් කාර්යයක් ඉටු කිරීම සඳහා වෙනත් පාර්ශවයක්, එනම් නියෝජිතයා (Agent) යොදා ගන්නා විටය

සංවිධානයේ සම්පත් හොඳින් රැකබලා ගැනීමේ වගකීම භාරකාරත්වයයි. භාරකරු යනු වෙනත් පුද්ගලයෙකුගේ දේපළ කළමනාකරණය කිරීමේ වගකීම පවරා ඇති පුද්ගලයෙකි. නිදසුනක් වශයෙන් හිමිකරු නිවාඩුවට විදේශගත වන විට ඔහුගේ දේපළ බලා ගැනීම සඳහා තවත් පුද්ගලයෙකුට මුදල් භාරදීමයි. භාරකරු ඔහු තම කාර්යභාරය ඉටු කරන ආකාරය සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතුය.

එබැවින් ;

- අධ්‍යක්ෂකවරු යනු සමාගමේ භාරකරුවන්ය.
- කොටස් හිමිය ප්‍රධානියා/ නියෝජක වන අතර ඔවුන් වෙනුවෙන් සමාගම පවත්වාගෙන යාම සඳහා අධ්‍යක්ෂකවරුන් නියෝජිතයන් ලෙස යොදා ගනී.
- සමාගම පවත්වාගෙන යන ආකාරය සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යක්ෂකවරුන් කොටස් හිමියන්ට වගකිව යුතුය.

නියෝජිත ගැටුම (Agency& Conflict) යනු කුමක් ද?

බොහෝ ව්‍යාපාරවල හිමිකරුවන් සහ කළමනාකරණය වෙන් කිරීම 'නියෝජිත ගැටලුවට' හේතු වේ.

එක් පාර්ශවයක් තවත් පාර්ශවයක අභිලාෂයන් වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන ඕනෑම සම්බන්ධතාවයකට ගැටුමක් ඇති විය හැක. ගැටලුව වන්නේ, නියෝජක වඩාත් හොඳින් සේවය කළ යුතු තීරණ ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන නියෝජිතයා ස්ව කැමැත්තට අනුව ක්‍රියා කිරීමයි. මෙයට හේතුව වන්නේ නියෝජිතයාගේ හා නියෝජකයාගේ කැමැත්ත එකිනෙකට නොගැළපීමයි.

ව්‍යාපාරයේදී, නියෝජිත ගැටලු සමාගමේ කළමනාකාරිත්වය සහ සමාගමේ හිමිකරුවන් හෝ කොටස් හිමියන් අතර ඇතිවන ගැටුමකි. වර්තමාන ව්‍යාපාරික අවස්ථා වලදී, සමාගමේ කටයුතු කළමනාකරණය කිරීමේ වගකීම අධ්‍යක්ෂකවරුන් සතුවේ. විඛේදන ඔවුන් කොටස් හිමියන්ගේගේ භාරකරුවන්/ නියෝජිතයන් ලෙස ක්‍රියා කරයි. නියෝජිතයන්ට මෙම නියෝජකට වඩා වෙනස් චේතනාවන් තිබිය හැකිය. මූල්‍යමය ත්‍යාග, ශ්‍රම වෙළඳපොල අවස්ථා සහ නියෝජකයන්ට සෘජුව අදාළ නොවන වෙනත් පාර්ශවයන් සමඟ සබඳතා වැනි සාධක මගින් ඒවාට බලපෑම් ඇති කල හැකියි

තොරතුරු අසමමිතිය සහ ස්වයන් උනන්දුව නිසා, නියෝජකයන්ට (කොටස් හිමියන්ට) ඔවුන්ගේ නියෝජිතයන් විශ්වාස කිරීමට හේතු නොමැත. විමනිසා මෙම ගැටළු විසඳීමට එනම් නියෝජිතයන්ගේ අවශ්‍යතා නියෝජකයන් සමඟ පෙළ ගැස්වීමට, තොරතුරු අසමමිතිය අඩු කිරීමට සහ අවස්ථාවාදී හැසිරීම් අඩු කිරීමට යාන්ත්‍රණ සකස් කිරීමෙන් උත්සහ කරනු ඇත.

විගණනයේ කාර්යභාරය

අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ කාර්ය සාධනය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා කොටස් හිමියන්ට ඇති මූලික යාන්ත්‍රණය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වේ. කෙසේ වෙතත්, හිමිකාරිත්වය සහ පාලනය වෙන්ට පැවතීම තොරතුරු අසමමිතිය හා විවිධ චේතනාවන් පැවතීම වැනි ගැටළු කොටස් හිමියන් සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අතර වන සම්බන්ධතාවයට බලපෑමක් ඇති විය හැකිය. සමාගමක මෙහෙයුම් පිළිබඳ තොරතුරු සඳහා කොටස් හිමියන්ට සීමිත ප්‍රවේශයක් ඇති අතර, විඛේදන තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය නිවැරදි තොරතුරු නොලබන බව හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශය මගින් සපයන තොරතුරු පක්ෂග්‍රාහී යැයි විශ්වාස කළ හැකිය. එවැනි කොටස් හිමියන්ට අධ්‍යක්ෂවරුන් කෙරෙහි විශ්වාසයක් නොමැති විය හැකි අතර, එවැනි තත්වයක් තුළ විශ්වාසය පවත්වා ගැනීම සහ විශ්වාසය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා විගණනයක ප්‍රතිලාභ පිරිවය ඉක්මවා යන බවක් පෙනෙන්නට තිබේ.

අධ්‍යක්ෂවරුන් සමාගමේ යහපත වෙනුවෙන් කටයුතු කරන බවට සහතික කිරීම සඳහා විගණනය කොටස් හිමියන්ට යාන්ත්‍රණයක් සපයයි. විගණනයේ පරමාර්ථය වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අපේක්ෂිත පරිලකයින්ගේ විශ්වාසනීය මට්ටම ඉහළ නැංවීමයි.

සංවිධානයේ පාලන රාමුවේ ප්‍රධාන කොටස්

පාලන ආකාරීයක ප්‍රධාන කොටස් සෑම සමාගමකටම ආවේණික වූ වැදගත් අංග කිහිපයක් අඩංගු වේ. පහත දැක්වෙන පරිදි පාලක රාමුවක ප්‍රධාන කොටස් හතරක් ඇත.

